

Brolių ir seserų konfliktai

Bendraudami su broliais ir seserimis, vaikai mokosi kurti ir palaikyti santykius, tad visiškai natūralu, jog gyvenant namuose kyla daug konfliktų. Kuo mažesnis amžiaus skirtumas tarp vaikų, tuo aršesnės tarpusavio kovos ir konkurencija. Kartais vienas iš vaikų jaučia, kad jo brolis/sesuo yra labiau mėgstamas (-a) tėvų ir tai sukelia priešišumą. Vyresni vaikai pyksta dėl tėvų dėmesio, skiriamo jaunesniesiems. Tėvai dažnai nerimauja, kad tai nemeilės ir įtemptų santykių tarp brolių ar seserų ženklas. Tačiau ginčai, konkurencija yra įprastas elgesys augant ir tai tiesiog natūralus santykių mokymosi procesas. Taip vaikai išmoksta apsiginti, išreikšti savo nuomonę ir jausmus. Be abejo, kartais tai gali būti ir gilesnės tokio elgesio priežastys. Tačiau švelnus paerzinimas gali būti ir meilės bei draugiškumo išraiška. Todėl turėtumėte nesikišti ir leisti vaikams patiems spręsti iškilusius tarpusavio sunkumus. Žinoma, tik iki tol, kol tai netampa fizine kova. Namie turi galioti griežtas bet kokios fizinės agresijos draudimas. Taigi koks Jūsų, kaip tėvų elgesys būtų išmintingiausias konfliktuojant vaikams?

Ignoruokite nežymius susipikimus ar apsižodžiavimus. Visų pirma pastebėkite situaciją, gal patys vaikai gebės išspręsti nesutarimus taip, kad nė vienas neliks nuskriaustas.

Jei matote, kad neapsieis be Jūsų pagalbos, tuomet:

1. Stabdykite netinkamą elgesį ir jei reikia, vaikus išsiųskite į skirtingas erdves.

Neleiskite įsibėgėti peštynėms ir iš karto nutraukite fizinę agresiją, išskirdami vaikus ir skirdami pertraukėles. „Ei, aš negaliu leisti Jums skriausti vienas kito“. Nesiaiškinkite, kas pradėjo peštynes ir skirkite pertraukėlę nusiramimui abiem vaikams, nes jie turi išmokti, kad abu yra vienodai atsakingi už peštynes. Jei reikia taikote natūralias bei logines pasekmes. Vaikai turi išmokti, kad kiekvienas elgesys turi pasekmes. Jei vaikai susipeša dėl žaislo, loginė pasekmė būtų atimti žaislą, kol jie nesusitars, kas žaidžia pirmas arba jei vaikai nesilaikė susitarimo, kaip dalytis žaislu ir kilo konfliktas – šį vakarą žaidimas su šiuo žaislu abiem baigtas. Jei išgirdote virtuvėje dūžtančio indo garsą ir randate du vaikus šaukiančius duetu: „Čia ne aš, čia ji/jis“, natūrali pasekmė būtų – abu vaikai susitvarko priterštą virtuvę ir atsako už išdykavimą.

2. Leidžiate emocijoms atslūgti (vaikų ir savo pačių).

3. Visi kartu aptarkite situaciją, turėdami aiškią taisyklę, jog kiekvienas turi gauti galimybę pareikšti nuomonę nepertraukiamas, pasakyti, viską, ką nori, kalbėti paeiliui.

Mažiesiems, kad būtų lengviau, galite naudoti eilę kalbėti žymintį daiktą, pvz., kalba tas, kuris turi raudoną kaladėlę, kai baigia – perduoda kaladėlę kitam.

- Kas nutiko?
- Kaip situaciją matė vienas ir kitas vaikas? Galime išdėstyti ir savo poziciją, tačiau svarbu, jog ji nebūtų šališka vieno ar kito vaiko atžvilgiu.
- Kaip jautėsi vienas ir kitas vaikas, suaugęs žmogus?
- Kaip kitą sykį tokioje situacijoje vaikai gali elgtis? (pvz.: pasakyti STOP, palaukti savo eilės, paprašyti tėvų pagalbos, supykę patrepsėti, užuot trenkė kitam ir pan.).

4. Pripažinkite kiekvieno vaiko jausmus paeiliui nestojant į kurio vieno pusę. „Tau nepatiko, kai ji išjungė muziką, kurios tu klauseisi.“, „O tu supykai, kai jis pagriebė nuotolinio valdymo pultelį tau iš rankų“. Kai vaikai jaučiasi išgirsti, dažniausiai jie nusiramina. O jeigu nenusiramina ir pradeda prasivardžiuoti? Galite aiškiai išreikšti savo jausmus: „Ei. Man nepatinka girdėti prasivardžiovimą. Tai žmonės tik dar labiau supykdo“. Tuomet galite padėti jiems išreikšti savo jausmus be įžeidimų: „Gali pasakyti savo broliui: Aš nemėgstu garsios muzikos, kai skaitau. Tai man labai trukdo“.

5. Apibūdinkite problemą jos nesumenkindami.

„Tai sudėtinga problema. Vienas žmogus nusiteikęs garsiai muzikai, o kitas – ne“.

6. Jeigu to nepakanka, tęskite problemų sprendimą.

Klauskite idėjų: „Ką galime padaryti, kad tiktų jums abiem?“ ir pasirinkite idėjas, kurios visiems patinka.

7. Trumpai apibendrinkite kiekvieno vaiko požiūrį ir imkitės veiksmų.

„Tu nori klausytis savo mėgstamos muzikos, o tu nenori jos girdėti, kai skaitai knygą. Kol kas aš priimsiu sprendimą, nors tai gali patikti ne visiems“.

Ką galite padaryti dar?

- **Mokykite problemų sprendimo įgūdžių, kai vaikai nesipeša.**

Sugalvokite konfliktines situacijas ir pakvieskite vaikus kartu pagalvoti, kokie sprendimai būtų priimtini visiems konflikto dalyviams. Skatinkite pagalvoti ir pamatyti, kaip tam tikras elgesys verčia jaustis aplinkinius. Kai konfliktinė situacija iškyla tikrovėje, paskatinkite vaikus prisiminti, ko išmoko ir pasinaudoti naujais įgūdžiais.

- **Nustatykite paskatinimų sistemą.**

Įveskite taisyklę, kad už tam tikrą laikotarpį be peštynių ar buvimą draugišku ir bendradarbiaujančiu vaikas gauna paskatinimą, pvz., lipduką. Tam tikras skaičius lipdukų tampa konkrečiu paskatinimu (daiktu, veikla).

- **Mylėkite kiekvieną vaiką savaip.**

Venkite vaikų palyginimo ir tokių palyginimų kaip: „O Jonukas tavo amžiaus jau mokėjo pats užsirišti batus“. Tokie palyginimai verčia vaiką jaustis nuvertintu ir sukelia priešišumą ne tik sesers/broliaus, bet ir tėvų atžvilgiu. Kitas būdas parodyti savo meilę ir kiekvieno vaiko unikalų vertinimą yra amžių atitinkantys paskatinimai. Vyresnis vaikas gali ilgiau užtrukti kieme, o jaunesnis apsidžiaugs, jei mama šį vakarą paskaitys ne vieną, bet dvi pasakas. Kai perkate drabužius ar kasdieninius daiktus, stenkitės laikyti būtinybės, o ne teisingumo principo. Jei Jūsų dešimtokui reikia futbolo batelių fizinio lavinimo pamokoms, tai nereiškia, kad tą patį turite nupirkti ir savo keturmetei dukrai.

- **Paruoškite vaikus prieš gimstant naujiems šeimos nariams, leiskite jiems dalyvauti pasiruošime priimti kūdikį.** Neišsigąskite pirminio vyresnio priešiško kūdikio atžvilgiu.

- **Skirkite kiekvienam vaikui savo individualaus laiko.** Tai nebūtinai turi būti vienodas laiko kiekis kiekvieną dieną.

- **Mokykite gerbti nuosavybę ir asmeninę erdvę.**

Dažnai jaunesni vaikai linkę sekti vyresniuosius, o tai sukelia stiprų pastarųjų nepasitenkinimą. Vaikams naudinga užsiimti individualia veikla ir leisti laiką atskirai nuo brolių/seserų. Tai padeda formuoti individualiai asmenybei ir sumažina trintį tarp vaikų. Vertimas per prievartą leisti laiką su jaunesniu broliu/seserimi ir taikytis prie jo/jos poreikių tik didins priešišumą ir konkurenciją. Maži vaikai natūraliai yra egoistiški ir nelinkę dalintis savo žaislais ar daiktais. To išmokstama su amžiumi, bet nepamirškite, kad kiekvienas nori turėti asmeninių daiktų. Skatinkite vaikus gerbti kito nuosavybę ir atsiklausti, jei nori pasinaudoti kito daiktu.

- **Venkite perdėtos jaunesnio vaiko apsaugos, nepulkite iškart ginti jaunėlio/ės konfliktuose.** Dažniausia būtent jie išprovokuoja peštynes, o bausmė tenka vyresniajam.

- **Nepamirškite, kad brolių/seserų ginčai yra natūrali raidos dalis.** Būkite realistiški ir nesitikėkite namų be ginčų ar laikinų nesutarimų. Nesiskųskite vaikų akivaizdoje, kad jie nuolatos pešasi, nes jie gali pradėti elgtis taip, kad įgyvendintų Jūsų lūkesčius.

Raminta Bartusevičienė

Elektrėnų švietimo paslaugų centro

Pedagoginės psichologinės tarnybos psichologė